

Turun ammatti-instituutti

Osaamisen osoittaminen ja arviointi

Osaamisen osoittaminen

- Tutkinnon perusteet ovat osaamisen osoittamisen ja arvioinnin suunnittelun ja toteutuksen perustana
- Ammatillisessa koulutuksessa osaaminen arviointi tehdään työelämälähtöisesti sekä osaamis- ja kriteeriperusteisesti.
- Opiskelija hankkii koulutuksessa puuttuvaa osaamista ja osaamisen karttumista seurataan koulutuksen aikana.
- Koulutuksen järjestäjä ja opiskelija sopivat osaamisen osoittamista ja osaamisen arvioinnista henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa (HOKS)

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

- Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017, 53 §) edellyttää, että jokainen koulutuksen järjestäjä laatii osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman tutkinto- tai koulutuskohtaisesti.
- https://www.turkuai.fi/sites/default/files/atoms/files/tain_osaamisen_arvioinnin_toteuttamissuunnitelmapohja_perus_tutkinnoille_25.11.22.doc.pdf
- https://www.turkuai.fi/sites/default/files/atoms/files/tain_osaamisen_arvioinnin_toteuttamissuunnitelma_at_ja_eat_tutkinnoille_25.11.22.pdf

Osaamisen osoittamisen suunnittelu

- Ensisijainen tapa osoittaa osaaminen on näyttö. Näytöt suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon osittain ja niiden suunnittelusta vastaa koulutuksen järjestäjä.
- Suunnittelu tehdään yhdessä opiskelijan ja näyttöpaikan kanssa.
  - Osaamisen osoittaminen on erotettava selkeästi osaamisen hankkimisesta
- Näytössä opiskelija tekee käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa työpaikalla.

Osaamisen osoittaminen ammattillisissa tutkinnon osissa

- Kun opiskelija on saavuttanut perusteissa edellytetyn osaamisen, osaamisen osoittaminen ja arviointi järjestetään mahdollisimman pian
- Tutkinnon osien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa (näyttö)
- Näyttö suunnitellaan ja toteutetaan yksilöllisesti tutkinnon osittain
- Tutkinnon perusteissa voidaan edellyttää myös kirjallisten dokumenttien tuottamista tai erillispätevyyksien suorittamista

Osaamisen osoittaminen YTOssa

- Yhteisten tutkinnon osien suorittamiseksi vaadittava osaaminen voidaan osoittaa myös muulla tavoin kuin näytössä, kuten kirjallisissa tai suullisissa kokeissa.
- Yhteisissä tutkinnon osissa arviointi tehdään osa-alueittain
- Ammatillisen tutkinnon osan näyttöön voidaan sisällyttää osaamisen osoittaminen myös YTO:n osa-alueesta.

Näytön suunnittelu

- Näyttöympäristön valinta
- Näytön sisältö
  - Ammattitaidon osoittaminen eli konkreettiset työtehtävät/-toiminta näytön aikana
- Aikataulu, alku-loppu
- Arvioinnin suunnittelu
  - Arvioijien valinta
  - Arvioijien perehdytys
  - Arvioijien työnjako ja osallistuminen
  - Dokumentoinnista sopiminen

Kattavuuden ja luotettavuuden varmistaminen

- Luotettavuus varmistetaan, kun osaamisen arviointi perustuu
  - Ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön, tutkinnon perusteisiin, koulutuksen järjestäjän osaamisen arvioinnin toteutussuunnitelmaan, opiskelija HOKSiin ja oikein valittuihin arvioijiin
- Kattavuus varmistetaan mm.
  - Näyttöympäristön valinnalla, tutkinnon perusteissa edellytetyillä dokumenteilla, joita (syntyy) opiskelija tuottaa näytön aikana
  - Muulla osaamisen osoittamisella

Osaamisen osoittaminen

- Työpaikan tulee mahdollistaa tutkinnon osassa määrätyn osaamisen osoittaminen.
- Perustellusta syystä näyttö voidaan järjestää myös muualla. Perustellut syyt voivat liittyä esimerkiksi potilas- ja liikenneturvallisuuden vaarantumiseen tai erityistilanteisiin, joissa osaamisen osoittaminen normaaleissa työtehtävissä ei ole mahdollista.

Näytön lisäksi osaamista voidaan osoittaa muillakin tavoilla:

- Perustutkinnossa yhteisten tutkinnon osien edellyttämää osaamista voidaan tarvittaessa osoittaa myös muilla tavoin kuin näytöillä.
- Näytössä osoitettua osaamista voidaan täydentää yksilöllisesti muilla tavoin, jos se on tutkinnon perusteissa mahdollistettu.
- Täydentäminen voi olla tarpeen esimerkiksi tilanteissa, joissa näyttöympäristö ei mahdollista aivan kaikkea tutkinnon perusteissa edellytettyä ammattitaidon tai osaamisen arviointia.
- Koulutuksen järjestäjä ja opiskelija sopivat muusta osaamisen osoittamisesta henkilökohtaistamisessa.

Arvioinnin eri ulottuvuudet

1. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
  - Osaamisen tunnistaminen -> osaamisen arviointi -> osaamisen tunnustaminen
2. Palaute osaamisen kehittymisestä osaamisen hankkimisen aikana (ja näytön jälkeen)
  - Kehittävää, ohjaavaa ja kannustavaa
  - Arvioidaan valmiuksia näyttöön
  - Ei ole osaamisen arviointia ja tutkinnon osan suorittamiseen liittyvää arviointia

3. Opiskelijan itsearviointi

- Opiskelijalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin
- Itsearviointi ei vaikuta osaamisen arviointiin tai siitä annettavaan arvosanaan (ellei tutkinnon perusteissa edellytetä toisella tapaa)

4. Osaamisen arviointi

- Osaamisen arvioinnin perusteella arvioijat antavat tutkinnon osien, yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden arvosanat osaamisen arviointiasteikon mukaisesti
- On julkinen hallintotehtävä. Koulutuksen järjestäjän nimeämät osaamisen arvioijat päättävät yhdessä osaamisen arvioinnista tutkinnon osittain yksimielisesti arviointikeskustelussa.

Osaamisen arvioijien valinta ja nimeäminen

- Opiskelijan osaamista arvioivalla arvioijalla tulee olla ammattitaito ja osaaminen arvioitavaan tutkinnon osaan tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueeseen. Lisäksi arvioijan tulee olla perehtynyt osaamisen arviointiin ja arvioimansa tutkinnon tai koulutuksen perusteisiin.
- Arvioija ei saa tehdä arviointia esteellisenä. Arvioijan esteellisyys arvioidaan hallintolain 27–29 pykälää soveltaen.
- Koulutuksen järjestäjä nimeää arvioijat ja huolehtii, että arvioijina toimivat työelämän edustajat on perehdytetty tehtävään.
- Koulutuksen järjestäjän nimeämät arvioijat toteuttavat arvioinnin ja päättävät siitä.

Nimettyjen arvioijien määrä vaihtelee seuraavasti:

- Ammatillisissa tutkinnon osissa arvioijina ovat pedagogisesti pätevä ja kelpoinen opettaja tai erityisestä syystä muu koulutuksen järjestäjän edustaja ja työelämän edustaja. Jos opiskelijan näyttö viivästyisi kohtuuttomasti työelämäarvioijan puuttuessa, arvioinnin voi toteuttaa ja arvioinnista päättää kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa.
- Yhteisten tutkinnon osien osa-alueissa ja valmentavan koulutuksen osissa arvioijana on pedagogisesti pätevä ja kelpoinen opettaja tai erityisestä syystä muu koulutuksen järjestäjän edustaja.

Osaamisen arviointi

- Osaamisen arviointi antaa tietoa opiskelijan osaamisesta ja sen tasosta. Arvioinnilla varmistetaan, että opiskelijan osaaminen vastaa tutkinnon tai koulutuksen perusteissa määrättyä osaamista.
- Opiskelijan osaamista arvioidaan vertaamalla sitä tutkinnon tai koulutuksen perusteissa määrättyihin ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin ja asetettuihin kriteereihin.

Osaamisen arviointi

- Osaamisen arviointia tehdään ammatillisessa koulutuksessa useissa eri tilanteissa. Arviointi on
  - palautteen antamista osaamisen kehittymisestä. Arvioinnilla saadaan tietoa siitä, milloin opiskelija on valmis näyttöön ja muuhun osaamisen osoittamiseen
  - osaamisen arviointia näytössä ja muussa osaamisen arvioinnissa
  - osaamisen tunnustamisen yhteydessä osaamisen ajantasaisuuden ja vastaavuuden arviointia.

Osaamisen arviointi

- Osaamista arvioidaan monipuolisesti, erilaisia ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä käyttäen.
  - Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa ja kattavaa tulosta.
  - Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti.
- Osaamisen arviointi varmistaa, että todistuksen saavalla opiskelijalla on se osaaminen, mitä tutkinnon perusteissa edellytetään.

Osaamisen arvioinnin mukauttaminen

Arvioinnista pättäminen

- Opiskelijalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin.
- Osaamisen arvioinnin perusteella arvioijat antavat arvosanat arviointiasteikon mukaisesti
- Arvioijat varmentavat allekirjoituksillaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) arviointipäätöksen.

Korotus, tarkistus, oikaisupyyntö

- Opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa uudelleen ja näin korottaa saamaansa hyväksyttyä arvosanaa.
- Opiskelijalla on oikeus saada tietää, miten hänen osaamistaan on arvioitu ja miten arviointiperusteita on sovellettu

Korotus, tarkistus, oikaisupyyntö

- Opiskelija voi pyytää arvioinnin tarkistamista. Kirjallinen pyyntö tehdään arvioijille 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelija on saanut arvioinnin tulokset. Jos opiskelija kokee, että päätös ei ole oikea, hän voi tehdä siitä oikaisupyynnön.

Osaamisen osoittaminen ja arviointi

- Arviointiaineistot ja tieto arviointiperusteiden soveltamisesta arvioinnissa on säilytettävä vähintään 6 kuukautta arvosanan antamisesta.

Laatukäsikirjan ohjeita:

https://www.turkuai.fi/sites/default/files/atoms/files/toimintaohje_am_m.tutkinnon_osan_nayton_suunnitteluun_ja_osaamisen_arviointiin.pdf

DIOS

TAI

Valmistu kaikkeen.

www.taiturku.fi

Kiitos!

